

**UDKAST TIL
BIBLIOTEKSPLAN
2019-2023**

HØRINGSVERSION

Biblioteksplan 2019-2023

Kerneopgave

Ivrige læsere, kritiske kulturforbrugere og engagerede borgere

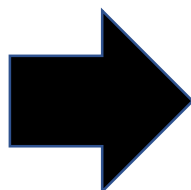
Greb

Kompetenceprofiler

Brugerbehov i centrum

Kvalitet frem for kvantitet

Strategiske partnerskaber

Fokusområder

Det fysiske bibliotek

+

Det digitale bibliotek

+

Litteratur og læsning

+

Børn og unge

+

Indsatser

- Nyindretning, der inspirerer, skaber rum for aktiviteter og tryghed
- Profilbiblioteker og samtænkning med kulturhusene
- Samlokalisering med andre institutioner
- Nye betjeningsformer og flere brugerdrevne aktiviteter

=

- Brugervenlige og sammenhængende digitale tilbud
- Synliggørelse og formidling af de digitale tilbud
- Nationale digitale løsninger

=

- Øget fokus på litteratur
- Bedre litteraturformidling i biblioteksrummet
- Bedre læsekampagner, flere læseklubber og fælles aktiviteter knyttet til litteratur og læsning

=

- Større og bedre fysiske børnebiblioteker
- Tilbud til alle førskolebørn og skolebørn
- Gode digitale bibliotekstilbud til børn og unge

=

Mål

Et frirum i form af et inspirerende og trygt sted for både den enkelte københavnere og for fællesskabet

Et digitalt tilbud, som giver nem adgang til bibliotekernes digitale litteratur og bruges af mange københavnere

Litteratur af høj kvalitet og aktiviteter, der øger københavnernes læselyst

Tilbud, der bidrager til kulturel dannelse hos alle københavnske børn og unge

27. marts 2019

Sagsnr.
2018-0219620

Dokumentnr.
2018-0219620-13

Sagsbehandler
Gitte Østergaard

Plan for Københavns Biblioteker

Københavns Bibliotekers kerneopgave

Folkebibliotekerne er den mest benyttede kulturinstitution i Danmark. I 2018 besøgte hele 4,7 mio. borgere Københavns biblioteker, og samme år blev der udlånt 2,6 mio. fysiske materialer samt 380.000 digitale materialer. Udlånet af digitale materialer steg derved med over 30% på et år. Derudover har man afholdt hele 1.900 arrangementer og 3.600 klubaktiviteter på byens biblioteker. Biblioteksbetjeningen anno 2019 er imidlertid ikke kun for de borgere, der selv finder vej til bibliotekerne. Næsten 150 daginstitutioner og 100 skoleklasser har haft besøg af biblioteket i 2018.

Alt dette vidner om, at Københavns Biblioteker er lykkedes med at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet, og det er bibliotekerne meget stolte af. Med biblioteksplanen fortsætter det høje ambitionsniveau. Ambitionen med planen er således at skabe endnu større værdi for københavnerne frem mod 2023.

I den forbindelse har drøftelser om kerneopgaven været højt på dagsordenen. Bl.a. har rapporten "Københavns Biblioteker – Scenarier for den fremtidige kerneopgave" bidraget til engagerede drøftelser blandt medarbejderne. På baggrund af drøftelserne har Københavns Biblioteker formuleret følgende kerneopgave:

Københavns Bibliotekers kerneopgave er at skabe ivrige læsere, kritiske kulturforbrugere og engagerede borgere.

Formuleringen angående ivrige læsere afspejler bibliotekernes fokus på litteratur og læsning. Med kritiske kulturforbrugere menes kildekritiske og kvalitetsbevidste borgere, og engagerede borgere relaterer sig til bibliotekernes rolle som demokratifremmende.

Biblioteksplanens fokusområder og mål

En central pointe i den ovenfor nævnte scenarierapport er, at en succesfuld løsning af kerneopgaven kræver fokuserede valg og fravalg. Dette er særlig vigtigt i en by, der vokser, og i en tid, hvor borgernes medieforbrug ændrer sig og bliver mere digitalt. Derfor har Københavns Biblioteker udvalgt fire fokusområder, som vil blive prioriteret særligt højt i de kommende år. For hvert fokusområde er opstillet et mål for, hvad bibliotekerne ønsker at realisere på det pågældende område. Fokusområder og mål gennemgås nedenfor.

Bibliotekssamarbejde

Krystalgade 15
1172 København K

EAN nummer
5798009780249

1. Det fysiske bibliotek – Et frirum i form af et inspirerende og trygt sted for både den enkelte københavnere og for fællesskabet

Med det fysiske bibliotek menes bibliotekernes placering, indretning og aktiviteter. Fokusområdet er udvalgt, fordi det stigende antal borgere, de slidte fysiske rammer og den forholdsmæssigt lave tilfredshed med bibliotekerne som et rart og trygt sted, alle er indikationer på, at der bør arbejdes på en systematisk forbedring af de fysiske rammer på tværs af byen.

Målet er, at bibliotekerne i endnu højere grad end i dag bliver opholdsrum og mødesteder. Her skal borgerne kunne fordybe sig, deltage eller selv tage initiativ til aktiviteter i lokalområdet. Eventuelt i samarbejde med andre institutioner eller kulturhuse. Alt dette skal ske i trygge rammer.

2. Det digitale bibliotek – Et digitalt tilbud, som giver nem adgang til bibliotekernes digitale litteratur og bruges af mange københavnere

Det digitale bibliotek omfatter den samling af litteratur og tjenester, som bibliotekerne stiller til rådighed for borgerne via internettet. Det digitale bibliotek udgør et fokusområde, fordi bibliotekerne ønsker at tilpasse sig borgernes ændrede medieforbrug, og fordi digitalisering er et vigtigt redskab i ambitionen om at kunne betjene flere borgere. Desuden har det digitale bibliotek den fordel, at det kan tilgås når som helst og hvor som helst. Der er øjeblikkelig adgang til digital litteratur uden behov for at skulle aflevere det, og det giver adgang til nem selvbetjening. Endelig er det digitale bibliotek skalerbart og kan håndtere mange samtidige brugere.

Målet er, at borgerne oplever et større udbud af digital litteratur og en større sammenhæng mellem de forskellige digitale tilbud samt mellem de digitale tilbud og tilbud i det fysiske rum. Derudover skal de digitale tilbud være mere brugervenlige og synlige, så de når ud til flere borgere.

3. Litteratur og læsning – Litteratur af høj kvalitet og aktiviteter, der øger københavnernes læselyst

Litteratur og læsning som fokusområde omfatter materialer samt aktiviteter på og udenfor biblioteket, der har til hensigt at få borgerne til at læse mere. Fokusområdet er valgt, fordi litteratur og læsning er bibliotekernes kerneydelse, og fordi konkurrencen fra de sociale medier og netjenester kalder på en indsats, der få borgerne til at læse mere litteratur.

Målet er, at der skal købes flere materialer af den type, der er af høj kvalitet, og som samtidig er populær hos brugerne. Desuden er målet,

at denne litteratur formidles på en brugervenlig måde. Derudover skal flere nås gennem målrettede læsekampagner og arrangementer knyttet til litteratur og læsning. Endelig skal der etableres flere læseklubber.

4. Børn og unge – Tilbud, der bidrager til kulturel dannelse hos alle københavnske børn og unge

Fokusområdet Børn og unge dækker både over indretning og materialer samt aktiviteter og opsøgende indsatser over for børn og unge i samarbejde med bl.a. dagtilbud og skoler. Børn og unge udgør et fokusområde, fordi undersøgelser viser, at jo tidligere man sætter ind med sprogstimulering og læselyst-tiltag, jo større effekt har det. Derudover viser nylige undersøgelser et fald i børns og unges læsehypighed. En udvikling, som bibliotekerne ønsker at vende.

Målet er, at bibliotekerne skal have større og bedre børnebiblioteker. Bibliotekerne skal udvikle tilbud til alle førskole- og skolebørn, og der skal udbydes attraktive digitale bibliotekstilbud til børn og unge.

Biblioteksplanens indsatser

De fire fokusområder udmøntes i en række konkrete indsatser, som beskrives nedenfor. Der er tale om fællesindsatser forstået på den måde, at de udvikles i et samarbejde, koordineres på tværs af byen og gennemføres på alle byens biblioteker. Fællesindsatserne er dog ikke nødvendigvis udtryk for en ensretning af de lokale bibliotekers indretning, materialer og aktiviteter.

Organiseringen af indsatserne vil fremgå af en handlingsplan, som udarbejdes i efteråret 2019 med henblik på ikrafttrædelse i 2020. I handlingsplanen vil der ligeledes blive opstillet konkrete succesmål for indsatserne.

Indsatser under Det fysiske bibliotek

1. Nyindretning, der inspirerer, skaber rum for aktiviteter og tryghed – Borgerne efterspørger et mødested, hvor de kan blive inspireret. Desuden kan et øget aktivitetsniveau bidrage til tryghed

Behovet for adgang til litteratur via bogreoler på det lokale bibliotek ændrer sig i takt med de digitale muligheder og mere intuitiv formidling. Ved at nytænke indretningen og ændre vægtningen af bibliotekernes kvadratmeter sikres, at bibliotekerne bedst mulig tilgodeser borgernes behov for målrettet formidling og målrettede aktiviteter.

Derudover oplever flere af Københavns biblioteker udfordringer med at sikre trygge rammer for borgerne. Bibliotekerne er særligt i den selvbetjente åbningstid plaget af uro og hærværk eller benyttes som opholdsrum for hjemløse eller grupper af unge, der ikke har andre steder at være. Tilbuddet om selvbetjent åbningstid er dog stadig

populært blandt borgerne og har fået mange til at anvende bibliotekerne mere.

Derfor vil bibliotekerne:

- Anvende færre og lavere reoler i indretningen
- Indrette større og bedre børnebiblioteker med plads til målrettede aktiviteter
- Afhjælpe den utrygge atmosfære ved at udvikle de fysiske rammer, indgå partnerskaber og skabe flere brugerdrevne aktiviteter i rummet

2. Profilbiblioteker og sammentænkning med kulturhusene – Biblioteker, der tilpasses borgernes ønsker og behov i lokalområdet og samarbejder med kulturhusene om borgerdrevne tiltag

Bibliotekernes formål er bl.a. at fremme kulturel aktivitet. For at sikre de bedste kulturtilbud til københavnernes, ønsker Københavns Biblioteker at anlægge et helhedsblik på kulturen i de enkelte bydele. Med inspiration fra scenarierapporten, hvor scenarierne Litterateket og Aktiviteket beskriver forskellige typer biblioteker, vil bibliotekerne i højere grad tilpasse de enkelte kulturinstitutioner – både biblioteker, kulturhuse og medborgerhuse – til specifikke brugerbehov i bydelene. Naturligvis ud fra et samlet blik på bydelene. Der er allerede flere eksempler på samlokaliserede biblioteker og kulturhuse i København, hvor der tilbydes en bred vifte af aktiviteter. Der er imidlertid stadig et uudnyttet potentiale. For eksempel kan biblioteket som frirum beriges af medborgerhusets sociale profil og medarbejdernes evne til at skabe aktiviteter med bidrag fra lokalsamfundet.

Bibliotekerne kan desuden hente inspiration fra kulturhusenes måde at arbejde med frivillighed og partnerskaber på. Derudover kan de med fordel benytte sig af en mere eksperimenterende tilgang, hvor forskellige koncepter testes. På den måde kommer bibliotekernes medarbejdere til at fungere som lokalområdets rådgivere, der er opsøgende, mærker stemninger og tendenser og rækker ud til borgerne, når de har behov for oplysning og kulturformidling.

Derfor vil bibliotekerne:

- Udvikle nye og tydeligere profiler med elementer fra både biblioteker, kultur- og medborgerhuse
- Arbejde mere med frivillighed og partnerskaber
- Teste forskellige nye koncepter
- Etablere et øget tværgående samarbejde og en anderledes arbejdsdeling

3. Samlokalisering med andre institutioner – Samlokalisering med eksempelvis skoler med henblik på synergieffekter og mulighed for renovering af bibliotekerne

København har vokseværk, og det lægger pres på byens kapacitet. Det betyder, at det er nødvendigt at bygge flere biblioteker samt at ny- og sammentænke bibliotekerne med andre kommunale funktioner. Samtidig er mange af Københavns biblioteker nedslidte og ikke på niveau med de københavnske byrum og det kommercielle bylivs generelle høje standard for attraktive fysiske rammer. Københavns Biblioteker har i forlængelse heraf fået udviklet en funktionsguide: et redskab til at udvikle og sikre fremtidige biblioteksbyggerier i København, så de indeholder de nødvendige og relevante arealer og funktioner.

Derudover har Københavns Biblioteker i samarbejde med Børne- og Ungdomsforvaltningen udarbejdet et funktionsprogram for Kultur- og Læringscentre, som er en sammentænkning af folkebiblioteket med skolens Pædagogiske Læringscenter. Funktionsprogrammet udstikker retningen for, hvilke arealer og funktioner, der skal tilgodeses, når der etableres nye Kultur- og Læringscentre, og når folkebiblioteker rykker ind på eksisterende skoler. Visionen med at etablere Kultur- og Læringscentre er at styrke biblioteket og skolen som centralt omdrejningspunkt i lokalsamfundet for skolebørn, forældre og andre borgere, og at bidrage til et mere sammenhængende hverdagsliv for børn og unge. Der vil på den måde også blive en større indgang til at præsentere kultur- og fritidstilbud for de børn, der ikke normalt møder kultur- og fritidslivet.

Derfor vil bibliotekerne:

- Prioritere samlokalisering med andre kommunale, offentlige og private institutioner hver gang, der bygges nye biblioteker
- Anvende funktionsguiden ved nye anlægssager samt som inspiration til nye hybrider og bibliotekstyper, hvor biblioteket sammentænkes med andre institutioner
- Anvende funktionsprogrammet, når der etableres nye Kultur- og Læringscentre, og når folkebiblioteker rykker ind på eksisterende skoler

4. Nye betjeningsformer og flere brugerdrevne aktiviteter – Målrettet betjening i biblioteksrummet samt et højere aktivitetsniveau på bibliotekerne ved inddragelse af borgerne

Københavns Biblioteker er som sagt i en situation, hvor borgernes måde at benytte bibliotekerne på har ændret karakter, og hvor bibliotekerne ønsker at skabe værdi for et stigende antal københavnere. Derudover er flere biblioteker udfordret af utryghed i den selvbetjente åbningstid, hvor der i en stor del af tiden ikke er aktiviteter i rummet.

Derfor er der et stort potentiale i en fortsat udvikling af nye betjeningsformer, hvor bibliotekernes ansatte arbejder på nye måder i biblioteksrummet. Bibliotekerne ønsker således at engagere flere borgere ved at være mere opsøgende frem for at være bundet til en bestemt placering. Eksempelvis være opsøgende over for børnefamilier frem for at stå bag skrankerne i biblioteksrummet.

Derudover er det oplagt at arbejde med en højere grad af brugerdrevne aktiviteter. Aktiviteter, der kan afvikles uden eller med begrænset ressourcetræk på bibliotekets medarbejdere. Desuden kan de skabe liv i rummet og dermed bidrage til tryghed i den selvbetjente åbningstid. Samtidig vil brugerdrevne aktiviteter styrke biblioteket som demokratisk platform for engagement, videndeling og debat.

Derfor vil bibliotekerne:

- Udvikle nye betjeningsformer, hvor de ansatte arbejder på nye måder i biblioteksrummet
- Udvikle flere brugerdrevne aktiviteter

Indsatser under Det digitale bibliotek

1. Brugervenlige og sammenhængende digitale tilbud – Bibliotekernes tilbud skal være intuitive og formidles samlet

Brugervenlighed og relevans er særligt vigtigt i forhold til de digitale bibliotekstilbud, fordi borgerne her er mere overladt til sig selv end i biblioteksrummet. Derfor kræver god digital biblioteksformidling et intuitivt bibliotekstilbud, hvor relevant og inspirerende litteratur præsenteres samlet.

De vigtigste digitale kanaler for Københavns Biblioteker er bibliotekernes hjemmeside og biblioteksapp. Her kan borgerne både finde fysiske og digitale materialer, blive stillet om til bibliotekernes digitale ressourcer og blive inspireret til nye litteraturoplevelser. Et yderligere tiltag for at inspirere borgerne er abonnementsordninger, hvor borgerne kan abonnere på nyhedsbreve og temapakker og modtage forslag til relevant litteratur i form af både fysiske bøger, e-bøger og podcasts.

For at sikre relevansen af det indhold, brugerne møder i det digitale bibliotek, vil bibliotekerne arbejde med personalisering. Det betyder, at brugerne i stigende grad møder forslag til litteratur, der afspejler deres interesser, samtidig med, at de inspireres til anden litteratur og andre bibliotekstilbud. Dette ligger i tråd med forslaget om en public service-algoritme i scenarierapporten.

Foruden et sammenhængende digitalt tilbud er det vigtigt, at der er en sammenhæng mellem de digitale tilbud og tilbuddene i biblioteksrummet. Målet er således at skabe en sammenhængende

biblioteksoplevelse for borgerne, hvor digitale og fysiske tilbud har et fælles udtryk og flettes sammen. Dette vil eksempelvis ske ved at give udvalgte arrangementer i biblioteksrummet et digitalt før- og efterliv.

Derfor vil bibliotekerne:

- Videreudvikle bibliotekernes hjemmeside og app
- Udbyde flere abonnementsordninger
- Arbejde med personalisering af det digitale indhold
- Sikre sammenhæng mellem det digitale og fysiske bibliotek

2. Synliggørelse og formidling af de digitale tilbud – Mange borgere kender ikke bibliotekernes digitale tilbud og skal i højere grad præ-senteres for tilbuddene i relevante sammenhænge i deres hverdag

Det digitale bibliotekstilbud har en række fordele i forhold til at give borgerne adgang til litteratur hvor og hvornår, de ønsker det. Desuden kan borgerne nås på nye og anderledes måder end med tilbuddene i biblioteksrummet. Det kalder på en indsats i forhold til at synliggøre og formidle bibliotekernes digitale tilbud i relevante sammenhænge i borgernes hverdag.

Særligt e- og lydbøger har et stort potentiale i forhold til at nå nye målgrupper. Bl.a. egner lydbøger sig godt til en mobil livsstil og nye brugere, der har arbejde, som tillader udbredt lytning. Eksempelvis chauffører eller portører. Desuden kan lydbøger med fordel tilbydes borgere, som er hjemmebundne, bor på plejehjem eller er hospitals-indlagte.

Derfor vil bibliotekerne:

- Arbejde på at synliggøre bibliotekernes digitale tilbud uden for biblioteksrummet
- Nå nye målgrupper

3. Nationale digitale løsninger – Det digitale bibliotek skal udvikles i samarbejde med andre kommuner, hvilket man eksempelvis allerede gør med eReolen

Landets biblioteker står over for mange af de samme digitale infra-strukturelle og indholdsmæssige udfordringer. Derfor løses mange af dem nationalt gennem Danskernes Digitale Bibliotek (DDB) med større kvalitet og omkostningseffektivitet til følge. Med programmet "Det sammenhængende bibliotek" arbejder DDB for fælles løsninger, der kæder det digitale og det fysiske sammen, og som skærper bibliotekets tilbud gennem dataopsamling og personalisering. Københavnerne bruger allerede nu DDBs løsninger, når de bruger bibliotekernes hjemmeside og app samt de nationalt indkøbte digitale licenser.

Derudover viser eReolen og eReolen GO!, at bibliotekerne via et samarbejde på tværs af kommunerne kan designe tjenester, som er populære og kan få børn og voksne til at læse. Det er ligeledes i eReolens regi, at bibliotekerne arbejder i offentligt-private partnerskaber med de store forlag om at retrodigitalisere den danske litterære kulturarv; tilgængeliggøre den for alle borgere og udvikle nye formater for særligt faglitteraturen.

Derfor vil bibliotekerne:

- Understøtte et fortsat nationalt samarbejde om digitale løsninger
- Arbejde på at fastholde de kommunale bibliotekers indflydelse på de nationale løsninger og på, at løsningerne løbende konkurrenceudsættes, så Københavnerne kan få gode og billige digitale bibliotekstilbud

Indsatser under Litteratur og læsning

1. Øget fokus på litteratur – Omprioritering af materialekontoen

Københavns Biblioteker ønsker, at den fælles materialesamling i højere grad tilpasses borgernes ønsker og behov. Det skal dels ske ved, at et højt kvalificeret fagligt personale ser på det samlede udlån i byen og opjusterer indkøbet af de materialer, som generelt lånes meget ud. Dels ved at personalet i højere grad justerer på sammensætningen af materialer på de enkelte biblioteker, så de matcher de lokale ønsker og behov. Eksempelvis vil et bibliotek, der sammentænkes med et kulturhus, have behov for en mindre materialesamling og mere plads til aktiviteter. Dog bør det ske som en koordineret indsats på tværs af bibliotekerne. I kraft af fokuset på litteratur og læsning, vil der i indkøbet af materialer ligeledes ske en prioritering af børnebøger over musik, og på det digitale område en prioritering af e-bøger over Filmstriben.

Derfor vil bibliotekerne:

- Opjustere indkøbet af de materialer, der lånes meget ud
- Prioritere indkøb af litteratur, herunder børnebøger over musik, og e-bøger over Filmstriben
- Udvælge samlingen på de forskellige biblioteker ud fra bydelens demografi, bibliotekernes overordnede materialeprofil og med et blik på den fælles samling

2. Bedre litteraturformidling i biblioteksrummet – Der arbejdes på flere velvalgte bogudstillinger i biblioteksrummet

Københavns Biblioteker ønsker at udnytte det stigende besøgstal til at bremse det faldende udlån af fysiske materialer. Det gøres bl.a. ved at skabe en inspirerende formidling, hvor bøgerne er relevante og tager sig godt ud. En undersøgelse fra Københavns Hovedbibliotek viser

eksempelvis, at udstillede bøger har en langt højere udlånsprocent end bøger, der står traditionelt opstillet på reoler.

Bibliotekerne ønsker i forlængelse heraf en levende materialebestand i biblioteksrummet. Den ambition vil indebære forsøg med at fjerne nogle bøger fra hylderne for at skabe plads til at udstille andre. I denne proces handler det ikke om at reducere det samlede antal materialer, men om at undersøge, hvilke materialer, der skal udstilles, og hvilke materialer, der med fordel kan sættes på lager, fordi de typisk bestilles via hjemmesiden.

Derfor vil bibliotekerne:

- Undersøge, hvilke materialer, der med fordel kan udstilles, og hvilke der med fordel kan sættes på lager
- Skabe flere inspirerende udstillinger i biblioteksrummet

3. Bedre læsekampagner, flere læseklubber og fælles aktiviteter knyttet til litteratur og læsning – Københavns Biblioteker vil øge opmærksomheden på litteratur og læsning ved at deltage i flere nationale læsekampagner, etablere flere læseklubber og fælles aktiviteter

Det er dokumenteret, at læsning har en række positive effekter, eksempelvis bedre sprog. Og at effekterne af en given indsats bliver større, jo tidligere i et menneskes liv, den ligger. Samtidig har en læsevaneundersøgelse dokumenteret, at børn læser mindre end tidligere. Københavns Biblioteker ønsker derfor at nå flere børn gennem læsekampagner rettet specifikt mod denne målgruppe. Et eksempel herpå er børnelitteraturfestivalen ”Vi elsker bøger”, som blev afholdt første gang i marts 2019 med over 170 arrangementer for børnefamilier, daginstitutioner, skoler og fagprofessionelle.

Københavns Biblioteker ønsker også at øge opmærksomheden på litteratur og læsning ved at deltage i flere nationale læsekampagner, der har stor bevågenhed i befolkningen. Da DR lancerede kampagnen ”Historien om Danmark” oplevede bibliotekerne en stigning på 10% i udlånet af historiske materialer. Ved at koble aktiviteter til store begivenheder i det øvrige kulturlandskab, kan bibliotekerne således skabe sammenhæng med litteraturformidling og øge udlånet. Desuden bliver bibliotekerne på den måde en relevant og vedkommende samarbejdspartner for andre kultur- og public service-institutioner.

Endvidere ønsker bibliotekerne at etablere flere læseklubber, hvor københavnere kan mødes og tale om udvalgte bøger og læseoplevelser. Deltagerne indgår herved i et fællesskab med fokus på litteratur og læsning, der bl.a. kan være med til at afhjælpe ensomhed.

Endelig lægges der op til et strategisk fokus på aktiviteter, der fremmer litteratur og læsning, og til at disse udvikles som fælles

aktiviteter, der kan tilbydes hele byen. Om det så er fra én eller flere lokationer.

Derfor vil bibliotekerne:

- Udvikle bedre læsekampagner rettet mod børn og unge
- Deltage i nationale læsekampagner
- Etablere flere læseklubber
- Udvikle flere fælles aktiviteter på tværs af byen, som fremmer litteratur og læsning

Børn og unge

1. Større og bedre fysiske børnebiblioteker – Københavns børnebiblioteker er nedslidte. De bør derfor nyindrettes med flere børnebøger, en intuitiv opstilling af bøgerne og plads til aktiviteter

Københavns Biblioteker ønsker at dedikere mere plads til en nyskabende indretning af de fysiske børnebiblioteker. Børnebibliotekerne skal tage højde for de vigtige faser i barnets sproglige udvikling og have fokus på litteratur, læsning, sprogtilegnelse og læselyst. Herved er bibliotekerne med til at fremme børns appetit på læsning samt til at gøre deres forældre bevidste om vigtigheden af læsning og understøtningen af denne. Ambitionen er, at indretningen bidrager til, at de 0-9-årige bliver ivrige læsere, og at de 9-12-årige fastholdes i læsningen.

Derfor vil bibliotekerne:

- Dedikere mere plads til de fysiske børnebiblioteker
- Lægge vægt på litteratur, læsning, sprogtilegnelse og læselyst i indretningen af de fysiske børnebiblioteker
- Primært formidle materialerne via personlig betjening eller via udstillinger, når personalet ikke er tilstede i rummet

2. Tilbud til alle førskolebørn og skolebørn – Den tidlige indsats gør en stor forskel for børnene og motiverer til fremtidig læsning

Københavns Biblioteker ønsker fortsat at arbejde med den tidlige sprogstimulering gennem forskellige tilbud til førskolebørn. Årsagen hertil er, at børns sproglige udvikling hænger tæt sammen med udviklingen af læsekompetencer og læseforståelse.

I bestræbelsen på at udvikle børns sprog og læsevaner har Københavns Biblioteker især fokus på at arbejde med daginstitutioner og skoler. Med indsatser rettet mod institutioner får bibliotekerne mulighed for at nå de børn, som ikke kommer i kontakt med bibliotekernes tilbud via deres forældre. Her er det afgørende, at der arbejdes systematisk og strategisk, så det sikres, at bibliotekernes tilbud når ud til de institutioner, som har mest brug for dem. Et eksempel på et tiltag rettet

mod skolerne er udviklingen af en best practice-model for De Pædagogiske Læringscentres materialesamling med henblik på at motivere, inspirere og stimulere flere elever til et læseaktivt liv.

Københavns Biblioteker arbejder løbende på at udvide kredsen af brugere, så flest mulige københavnere får glæde af bibliotekernes tilbud. Der er primært fokus på ikke-brugerne blandt børnene, så alle børn møder bibliotekets tilbud gennem systematisk og strategisk samarbejde med skoler og daginstitutioner.

Til sammenligning er det vanskeligt at tiltrække og fastholde voksne ikke-brugere. Det indebærer typisk ressourcekrævende markedsføring, et større opsøgende arbejde og markante ændringer af bibliotekernes tilbud. Indsatsen over for voksne ikke-brugere har derfor fokus på mindre målrettede indsatser og udbredelse af de digitale tilbud.

Derfor vil bibliotekerne:

- Fortsætte udviklingen af tilbud til førskolebørn og skolebørn
- Udvikle og styrke samarbejdet med daginstitutioner og skoler, bl.a. med henblik på at nå ikke-brugere blandt børnene

3. Gode digitale bibliotekstilbud til børn og unge – Børn og unge er i høj grad digitale

Københavns Biblioteker vil levere et stort, varieret og veludvalgt digitalt tilbud til børn og unge i form af relevant digital litteratur til stimulering af deres fritidslæsning samt mulighed for at indgå i forskellige digitale sammenhænge, eksempelvis communities og e-læring.

Bibliotekets digitale tilbud til børn og unge kan med fordel tænkes som en bred vifte af tilbud med en glidende overgang fra en førskoleindsats til udskoling. Det kan eksempelvis være højtlesning fra eReolen GO! for førskolebørn, kurser i digital dannelse som ”Stærk på nettet” til mellemtrinnet og brug af eReolen Global og e-kurser i udskolingen. Derefter følger digitale tilbud til ungdomsuddannelserne omkring opgaveskrivning, mens de unge sideløbende benytter bibliotekernes mere generelle tilbud.

Tilbuddene til børn og unge vil ofte være knyttet til betjening af institutioner, skoler og ungdomsuddannelser, og der vil ofte være et behov for, at mange samtidige brugere kan få hurtig adgang til de samme materialer i forbindelse med opgaveskrivning eller læsekampagner. Her har digitale materialer, digital distribution og korte e-læringsforløb væsentlige fordele i forhold til mere traditionelle bibliotekstilbud. Der er derfor behov for en fortsat udviklingsindsats på dette område.

Derfor vil bibliotekerne:

- Sikre relevant digital litteratur til stimulering af børn og unges læselyst. Herunder digitalisering af den faglitteratur, der er relevant for udkolingen og ungdomsuddannelserne
- Udvikle digitale communities og muligheder for e-læring
- Inddrage flere skoler i samarbejdet omkring eReolen GO!
- Introducere eReolen Global til udkolingen
- Arbejde på at etablere forpligtende samarbejder med De Pædagogiske Læringscentre og faglærere om digital læsning

Biblioteksplanens greb

I forbindelse med gennemførelsen af de forskellige indsatser, vil Københavns Biblioteker benytte sig af visse greb. Grebene skal ses som tilgange og måder at arbejde på. Grebene vil altså blive benyttet på tværs af alle indsatser og deres realisering. De fire greb beskrives nærmere nedenfor.

1. Brugerbehov i centrum

Øget konkurrence om borgernes opmærksomhed har gjort det vigtigere end tidligere, at bibliotekernes tilbud er relevante for københavnere. Grebet ”Brugerbehov i centrum” dækker derfor over, at bibliotekerne vil have øget fokus på borgernes ønsker og behov. Det vil bl.a. ske ved at afdække og tage udgangspunkt i behovene i de enkelte lokalområder. Desuden vil der blive udviklet flere brugerdrevne aktiviteter. Bibliotekerne vil også benytte sig af generelle brugerdata, adfærds- og servicedesign samt hente inspiration fra den markedsorienterede tilgang, hvor brugerne er i centrum. Et eksempel på en indsats, hvor grebet anvendes, er ”Profilbiblioteker og sammentænkning med kulturhusene”. Her tilpasses bibliotekerne borgernes præferencer i lokalområdet, og der samarbejdes med kulturhusene om brugerdrevne tiltag.

2. Kvalitet frem for kvantitet

Grebet ”Kvalitet frem for kvantitet” betyder, at Københavns Biblioteker vil prioritere sine ressourcer ved at satse på færre, men mere gennemarbejdede aktiviteter og tilbud henvendt til en bredere kreds af borgere. Derudover satses der på faste koncepter eller koncepter, som kan bruges på tværs af byen. Et eksempel på en indsats, hvor grebet anvendes er ”Bedre læsekampanjer, flere læseklubber og fælles aktiviteter knyttet til litteratur og læsning”, hvor der bl.a. lægges op til et fokus på arrangementer, der fremmer litteratur og læsning, frem for den nuværende og forholdsvis brede arrangementsprofil.

3. Strategiske partnerskaber

Med ”Strategiske partnerskaber” menes, at man i højere grad end i dag ønsker at samarbejde med andre forvaltninger, institutioner, foreninger og borgere om at skabe de bedste rammer for og tilbud til borgerne. Et eksempel på en indsats, hvor grebet anvendes er ”Samlokalisering med andre institutioner”, hvor der bl.a. lægges op til, at bibliotekerne samlokaliseres og samarbejder med skolerne.

4. Nye kompetenceprofiler

Grebet ”Nye kompetenceprofiler” indebærer at sikre nye kompetencer hos medarbejderne. Dette sker i forlængelse af tilpasning til brugerbehov og den generelle udvikling i biblioteksverdenen. Sikringen af nye kompetenceprofiler sker ved en videreudvikling af profilerne i kompetencehullet, som blev udarbejdet i forbindelse med handleplanen ”Styrk Borgerne”.

De prioriterede fokusområder i planen lægger op til fortsat specialisering inden for litteratur og læsning og på opkvalificering inden for børne- og ungeområdet. Især udviklingen af nye betjeningsformer, målrettede skolesamarbejder og læsekampagner kalder på en overbygning af kompetencer. Desuden kalder arbejdet med det digitale bibliotek på fortsat kompetenceudvikling af medarbejdere og ledere til det digitale arbejde, så det digitale understøttes hen imod en omnichannel-tilgang for hele Københavns Biblioteker.

Derudover skal et særligt fokus rettes mod de øvrige greb. ”Brugerbehov i centrum” kalder på ekspertise inden for markedsorientering, adfærds- og servicedesign. ”Kvalitet frem for kvantitet” kalder på ekspertise inden for data, statistik og analyse. Og ”Strategiske partnerskaber” kalder på ekspertise inden for borgerinddragelsesmetoder, samskabelse og værtskab. Hertil kommer et kompetenceløft inden for projektarbejdsformen.

Ressourcer

Fokusområderne i biblioteksplanen er udtryk for en øget prioritering. Derfor skal der anvendes flere ressourcer på disse områder, end det er tilfældet for Københavns Biblioteker i dag. Planen indebærer således, at der flyttes ressourcer fra andre områder til de konkrete beskrevne indsatser. Derudover kan der være behov for tilførsel af nye ressourcer. Særligt materialekontoen er under pres, da bevillingen skal dække materialer til et øget antal borgere. Desuden er materialebevillingen koblet til bibliotekernes opkrævning af gebyrer, så gebyrindtægterne skal bidrage til at finansiere indkøb af materialerne. Det sker i form af et indtægtskrav på 9,1 mio. kr. fra gebyrer for overskridelse af lånetiden. Gebyrindtægterne er imidlertid faldende, fordi en stigende andel af udlån består af digitale lån, som afleverer sig selv til tiden og derfor ikke genererer gebyrer. Problemet forværres af, at indtægtskravet på gebyrer automatisk prisfremskrives.